

CLAUDE MEILLASSOUX

A tényről, miszerint a férfiak képtelenek szülni és arról, ami ebből származik avagy miképpen teszik magukévá a férfiak a nők reprodukációs funkcióit

Az etnológiai kutatás és a történelem bebizonyítja, hogy a nők szaporodási feladata társadalmilag mindenkor a férfiak dominanciája alatt állt.

Ezen értekezés azt hivatott megmutatni, hogy a férfidominancia nem a hímneműek természetadta felsőbbrendűségén alapszik, hanem éppen ellenkezőleg, a történelem során adódó alkalmi előnyök kiaknázásán a célból, hogy megkaparintsák a nők utódait vagy helyükbe lépjenek a társadalmi reprodukációs funkciók terén.

Az emberi fajon belül, a hímneműek, mint a szaporodás mozgatóerői, túl sokan vannak. A házasított állatok közül (pl. gazdasági haszonállatok) a hímeknek csak egy töredékét tartják meg. A fajfenntartás ugyanilyen módon is megvalósulhatna az emberi társadalomban, s így a hímneműek aránya jóval a női populáció alatt állna. A férfiak közreműködése a nemzésben akár teljesen fölöslegessé is válhatna a jövőben a mesterséges megtermékenyítés módszerének köszönhetően.

E megtizedelődéstől igyekeznek megvédeni magukat a férfiak folyamatos erőfeszítései által, akár úgy, hogy magukhoz ragadják az asszonyok gyermekeit, akár pedig úgy, hogy utolsó lehetőségként önmaguk számára tartják fenn fajunk szaporodásának ellenőrzését.

Vajon a férfiak a nők ellen irányuló agresszív, ellenszenves viselkedése az előbbiekből származó tudatalatti félelmet tükrözi? A ki nem mondott, képzeletbeli félelmet attól, hogy visszaszorulnak a korlátozottság állapotába és a bizonytalanság átható érzését, hogy egy alapvető alsóbbrendűség leselkedik rájuk?

Az erős nő

Ez az elfojtott rettegés a magyarázata annak a dühös igyekezetnek, mellyel a férfiak megpróbálják megszerezni saját nemük dominanciáját a nők felett, mintha mindenféle lazítás a vesztes esélyét hordozná magában? Vajon nem ez szítja-e a férfiúi rosszkedvet és szarkazmust, mely folyamatosan áramlik a természetesen alárendelt pozícióba szorított nők felé, s amely ugyanolyan előítéletekből táplálkozik, mint a legrosszabb rasszizmus?

A másik oldalon viszont kifejlődhet-e a nők részéről egyfajta szexuális visszavágás a férfiak megtizedelésének és házasításának lehetőségére támaszkodva?

Bizonyára. Ám még a legagresszívebb ultrafeministák sem fontolgatják a hímneműek 90 százalékának, esetleg egészének kipusztítását. Társadalmainkban a nők egy bizonyos hányada pusztán emberiséggel, a heteroszexuális kapcsolat iránti hajlamával (számukra a női homoszexualitás csupán pótszernek tekinthető) és azzal a vágygal, hogy birtokoljon egy férfit képes fellépni az ilyen nemi egyenlőtlenségekkel szemben.

A férfiak jogaikért vívott első küzdelme abban nyilvánul meg, hogy hasznos és nem állati szintre redukált létszám fölötti nemnek ismertessék el magukat.

Ám ez több mint a túléléshez való jog; a férfiak kiemelkedő helyre teszik magukat az emberi társadalomban, ami azonban ennek ellenkezőjeként, nem nyugszik a priori az ő természeti felsőbbbségükön.

Nem hiszem, hogy ez a természeti és a kulturális között felmerülő ellentét igazolná a tanult népesség megítélését a női-férfi kapcsolatra vonatkozóan. Ezek ugyanis új és nem univerzális fogalmak (a kultúra fogalma például a XVI. századból ered), így fenntartással kezelendők. Nagy valószínűséggel elrejtik (sőt, kétségtelenül ki is törlik) a művelt civilizációkhoz tartozó azon más felfogásokat, melyek eltűnnek a kissé arrogáns, ám jól összegző fogalmi megjelenítések mögött.

A naturalizmus számomra távolinak tűnik a családi háztartásra épülő társadalmaktól, amiket ugyan a természethez közeleink tekintenek, ám amik pontosan ellenkezőleg, azon fáradoznak, hogy attól elkülönítsék magukat. A nő pusztán biológiai lényre redukálása, ahogyan azt N. C. Mathieu megállapítja, inkább csak az etnológusok értekezéseiben van jelen, mint ezen népeknél. Ez ellentétben áll, természetesen mindent egyfajta megjátszott naturalizmus alá rejtve, azon alaptendenciával, melyben a férfiak a nők ivadékait „politikai” alkalmazásnak vetik alá.

A természetesnek és legálisnak vélt római kifejezés, a vérrokonság kizárólag a férfiak hasznára lett kitalálva a célból, hogy jogilag megfosssa a nőket gyermekeiktől kitalálva egy őstermészeti kapcsolatot, mely az egyetlen aktív és törvényszerű reláció a hímneműek és a gyermekek között. Itt is látható, hogy e kifejezés természetes és áltudományos használata miként segíti elő annak a kétértelműségnek a megszületését, amely az antropológiát uralja.

* * *

A nők elnyomásának megnyilvánulása mindig a nő biológiai lényre redukálásán keresztül történik.

A társadalomban, ahol a tagok önszántukból választják ki saját társadalmi csoportjukat, mint például a vadászok-gyűjtögetők, a nemi hovatartozás nem pecsételi meg végérvényesen a nők sorsát (pl. mbutik, kiowák, inuitok).

Az inuitoknál sokszor előfordult a nemek cseréje, minek során a fiúnak nevelt és öltöztetett fiatal lány mindenféle férfiúi tevékenységgel foglalkozott, s csupán időnként tért vissza női mivoltához. Az inuit férfi népességet nem tekintik az „erősebb nemnek”, az erő személyhez kötődő erény és nem nemi kiváltság. A szülés ugyan gyengeségnek számít, de enyhíthető. A szoptatás, a gondozás és a gyermek hordozásának gondját megosztják más nőkkel, bizonyos feladatokat a férfiakkal is. (A keleti férfiak a gyermek cipelésével szembeni ellenszenvet nem létezik a családi háztartásokon alapuló társadalmakban.)

Az izomzat

Mindenesetre a fizikai erő nem egy diszkriminatív elem a nemek között, mivel a nők egy része mindig fizikai fölényben van a férfiak egy részével szemben. Ráadásul ez a fölény tovább módosul a szóbanforgó egyének korának változásával.

Azonban a fizikai erő, az izomzat még mostanság is úgy tekintendő, mint egy eredendően férfiúi erény.

A feminista kampányok ellenére megállapíthatjuk, hogy ma a filmszereplők főként hímneműek és azt hangsúlyozzák, ami különösen férfiúi voltokra jellemző, tehát az izomzatot. Ha jól megnézzük, a hősök testi erejéhez még különféle gyilkos eszközök is társulnak, melyek tovább erősítik a férfiasság imázsát, s melyek nehezen lennének kezelhetők egy átlagos izomzatú személy által, akiből persze alig látunk egy-egy példányt a nők karjai között.

Csakhogy a valóságban a hímneműek izomból eredő uralma lejárt. A nőknek dicséretes módon sikerült felfedezniük saját izmaikat. A sport szemszögéből vizsgálva a férfi és női teljesítmények fokozatosan közelednek egymáshoz, és néhány ágban már koedukált versenyszámokkal találkozhatunk.

Haladjunk tovább az állítólagos testi gyengeség, mint a női alsóbbrendűség bizonyítéka mentén.

A női nem fizikai gyengesége nem is annyira természeti, mint történelmi jelenség. Amennyiben hipotéziseink igazak, miszerint a serdülő lányok az emberi történelem korábbi fázisainak háborúiban elrablásoknak voltak kitéve, nem jelenhettek meg a férfiak oldalán a csatákban anélkül a veszély nélkül, hogy bármikor az ellenség hadiszákmányává válnak. Így tehát a nők eltulajdonításának lehetősége következtében a háború kizárólag férfiúi tevékenység. A nőket el kell távolítani a harci övezetből, nem azért, mert születésüktől fogva eleve képtelenek harcolni, hanem azért, nehogy a sóvárgó ellenfél áldozatai legyenek. A csatából való kizárásuk tette tehát képtelenné a nőket a harcra, és nem fordítva. A fogság veszélyét elkerülendő, a serdülő lányok mind az „örzött nők” helyzetében találják magukat. A férfiak szükségszerű őrző-védő felügyelete alatt maradva nem teszik kockára életüket akkor sem, ha kimerészkednek a faluból. Gyakorta béklyóként nehezednek rájuk súlyos vagy terjedelmes ékszerek, melyek akadályt jelentenek a futásban. Irracionális félelmekre ösztönzik őket: szörnyszerű lényekkel vannak állítólagosan körülvéve, amik benépesítik a bozótot és megtámadják az arra tévedőt. A harci rítusok és a folyamatosan gerjesztett félelem hatására a nők kishitűekké és a férfiak védelmétől függőkké válnak. Izomzatuk nem abba az irányba fejlődik tovább, mint a háborúban és a futásban résztvevő férfiaké, hanem a rájuk bízott feladatoknak megfelelően (gyermekcipelés, mozsárban törés).

A rasszizmus azon a hiten alapszik, miszerint pusztán morfológiai különbségek elegendők az emberi lények közti hierarchia megteremtéséhez.

Márpedig, amennyiben az erő volna a felsőbbrendűség kritériuma, akkor két természeti kategória létezne: az erős embereké és a gyengéké, függetlenül a nemi hovatartozástól. A férfiközpontú feltevés azonban arra enged következtetni, hogy a

fizikai erő megoszlása egybevág a nemek különbségével, a férfiak és a nők más fajtól valók, egyik felsőbbrendű a másikkal.

E képzeletbeli hierarchiára nincs bizonyíték.

Sőt, alap nélküli, minthogy a testi különbségek ellenére ez az érvelés abba a ténybe ütközik, ami azt bizonyítja, hogy egy faj egységét a termékeny kapcsolatokra való képessége jellemzi. Mi lehet termékenyebb és szükségesebb az emberi faj számára a két nem közeledésénél? A nemek különbsége és egymást kiegészítő volta arra utal, hogy a pszichológiai és morfológiai eltérések nem faji alaptól eredeztethetők.

Mindazonáltal, a pszichológiai oldaláról vizsgálva, a nők szülési képessége, melyben nem osztoznak a hímnemű egyedekkel, egy magasabb rendű ráadás és egyben alapvető funkció, ami inkább bizonyul előnynek, mint hátránynak. Végeredményben a nők mindent meg tudnak csinálni, amit a férfiak, ráadásul életet is képesek adni. Ha ebben az esetben hiányosságról eshet szó, akkor az csakis a férfiúi oldalon mutatkozik.

A szülési képesség hiányosságát a férfiak kénytelenek más területen bepótolni, hogy kiszabaduljanak a szimpla „megtermékenyítő kan” státuszától, amit úgy tűnik, a természet szánt nekik.

Egyesek az állítják, hogy a nők és a férfiak közti pszichológiai eltérés olyan természetes különbségeken alapszik, melyek magyarázatot szolgáltatathatnának, miképpen alakult ki a férfi-felsőbbrendűség képzele.

Eszerint a primitív társadalmak nőtagjai, leterhelvén az anyaság és a gyermeknevelés fáradságos feladatától, nem képesek természetüknél fogva gondoskodni saját és gyermekeik szükségleteiről, így szükségszerűen szabad egyénektől, tehát a felnőtt férfiaktól függenek.

Tulajdonképpen az, ami előhívja ezt a mesét az nem egy történelmi helyzet, melyben összecsapnak férfiak és nők, hanem az, amit a monogám, polgári háztartások keretében találunk. A polgári „feleség” kifejezésnek, mely már eleve a nőt alárendelt helyzetben tünteti fel férjével szemben, a „házastárs” szóval való összekeverésén alapszik, ami társadalomtörténetileg lényegében mentes minden hierarchikus viszony kifejezésétől. A házastárs természetből adódó alávetettsége eszerint megegyezik a polgári feleség alsóbbrendűségével férjével szemben, felállítván a monogám házasság hierarchiájának intézményét. Ez a fejtegetés csupán egy hibás okoskodás, mely a XIX. század konzervatív elfogultságát tükrözi a monogám házasság természetesnek titulált szentségét illetően (Westermarck). Nem számol azonban a legvalószínűbbel, hogy tudniillik a nők és a férfiak kis közösségekben éltek, ahol a gazdasági tevékenységekben való együttműködés minden tag érdekében állt, és ahol a házaspár, már amennyiben volt ilyen, nem felelt meg az általunk felállított normáknak. Feltételezhető, hogy a kizárólagosan női közösségi tevékenységek különböző formái nem igényeltek férfiúi beavatkozást. Nem minden asszony volt folyamatosan és teljes időben az anyasági feladatok elvégzésére kényszerítve, egymás közt be tudták osztani az időt és megosztották tevékenységük gyümölcseit is.

A mai törzsi társadalmakban például a női tevékenységeknek – gyűjtögetés, kisebb vadászatok – nagy szerep jut, bizonyos körülmények ezek jelentik a csoport, beleértve a férfiak túlélését is. Igaznak tűnik, hogy ezekben a közösségekben a nők összefogással, a férfiak gazdasági segítsége nélkül talán még kevésbé jó körülmények között is képesek saját magukat ellátni és biztosítani fajuk fennmaradását.

A tényleges előny, amellyel a szülés és a szoptatás lehetőségétől megfosztott férfiak rendelkeznek valójában körülményfüggő és nem természetükből adódik. Ez még csak nem is az intelligencia vagy a nagyobb fizikai erő; ami őket előnyösebb helyzetbe juttatja, az a szabadidő, melyből többel rendelkeznek a szülés fáradalmas, elhanyagolhatatlan feladatainak hiányában. Ők ezt az időt minden bizonnyal önmaguk élelmiszerellátására fogják fordítani. Amennyiben több férfi van a csoportban, együttműködésük a hosszú hajszak során, melyet rendelkezésre állásuk tesz lehetővé, jobb teljesítményt eredményez. Ha a vadászat zsákmánya meghaladja a vadászok szükségleteit, ez arra ösztönözheti őket, hogy élelmezés céljából megosszák azt a nőekkel, akik kevesebb idővel, kisebb mobilitással rendelkeznek, ám készek a szerelemre és a zsákmány elkészítésére.

Eredetileg semmi sem indokolja, hogy ez az együttműködés előnyt hoz egyik vagy másik fél számára. A nemek egyenlőtlen kapcsolata ilyen helyzetben néha nem a férfiak természetből adódó felsőbbrendűségét, hanem a nők időszakos és viszonylagos zavarának, tehát a körülményeknek a kihasználását eredményezi. A férfidominancia ugyan nem ebből származik, de mindenesetre fogékony az ilyen irányú változásokra.

Ha beigazolódik, hogy a férfiak tétlenek voltak, avagy csak saját ellátásukkal tudták biztosítani, a férfidominancia elveszti létjogosultságát.

Ebben a stádiumban a férfiak hozzájárulása a nők és a gyermekek élelmezéséhez inkább értelmezhető a szolidaritás, mint a dominancia jeleként. A vadásztársadalmakban kizárólag a legjobb vadászok és nem általában a férfiak azok, akiket a nőket maguk mellé választanak, s akik aztán felettük személyes uralmat gyakorolnak.

Valójában a körülmények néha meglepőek: az inuitoknál a női munka produktívabb, mint a férfiak által végzett; a nők többségben vannak, ez ad magyarázatot az ilyesfajta társadalmakban előforduló lánycsecsemő-gyilkosságokra.

Az olyan közösségekben, ahol a létszám túl alacsony egy kiegyensúlyozott demográfia létrejöttéhez, az emberállomány növelése a harcosok feladata, akik kérésre ellátják a közösséget elrabolt nőekkel és gyerekekkel. Ezek az emberszerzések megtorlásokat vonnak maguk után folyamatossá téve a háborúskodást és biztosítva a harcosok domináns szerepét. A hadviselés nyomán kialakult harcos-hierarchia nagyhatalom létrejöttéhez vezet. A nők válnak hadizsákmánnyá, a győztes királyok megkaparintják és riváisaiktól távol háremekbe zárják őket. A hímneműek vágyai által kiválasztottak, a kedvencek, a fiatalok, a kövérek, a lusták kiemelve őrzőik férfiúi erejét hozzájárulnak ahhoz, hogy kiépüljenek a szépség törvényei a felsőbb osztályokban, egészen a tökéletes nőiességet megtestesítő nő-tárgy megszületéséig. A magasabb osztályok

asszonyainak tulajdonítjuk a finomságot, a méltóságot, az együttérzést, az engedelmességet és a bájt, melyek a nők fizikai gyengeségéből származván bizonyítják, hogy a hímneműek hódítása bevégeztetett.

A zsákmányszerző háborúk társadalmi hatásai olyan örökséget jelentenek, mely most is rányomja bélyegét a nők sorsára, feltehetően jobban, mint annak idején.

A férfiak ezzel szemben „rendelkezésre állnak”: kiállíthatók a csatatérre, megölethetik magukat anélkül, hogy a reprodukciót veszélyeztetnék.

Egészen a legutóbbi évekig az a hit élt a modern társadalmakban, miszerint háború esetén a nők, a gyerekek védelemre szorulnak és nem vethetők be. Nem volt tervbe véve, hogy az asszonyok a hadsereg részét képezzék, az ellenben természetesnek tűnt, hogy a férfiak annak tagjai.

Amennyiben az, hogy a nőket a férfiakhoz hasonlóan manapság ugyanúgy kiállítják a hadszíntérre, felrobbantja a férfiak védelmére szoruló nő mítoszáét, akkor megszűnik minden emberi tartalom a katonai szervezetekben. A nők katonai besorozása a demokratikus országokban és a gyermekeké a zsoldoshadseregekbe megvilágítja, hogy a kortárs civilizációkban a háborúnak már alig van más tárgya, mint az anyagi érdekek megóvása.

* * *

A családi háztartáson alapuló társadalmakban a termelés kollektív feladatai (szántás, favágás) a férfiak ügye. A nők csoportban ugyan, de főképp egyéni foglalatosságokat űznek. Ennek ellenére gyakorta több időt töltenek a mezőgazdasági termelésben, mint a férfiak.

Minden feleség, avagy legalábbis az első a háztartásokban olyan gazdasági hatáskörrel rendelkeznek, mely a házastársi kapcsolathoz tartozik és főleg tiszta mezőgazdasági munkákból áll: kényezés, konyhakertészet és kézművesség (fazekasság, fonás, kelmefestés). A belőlük származó jövedelmet az asszony használja fel gyermekei javára vagy társadalmi tevékenységei egyikében (kelengye beszerzése, keresztségi ajándékok, stb).

A közös magtár igazgatásán keresztül, mely feladat az ősökkel kapcsolatban álló rangidős férfihez tartozik, mutatkozik meg, hogy a közösen termelt élelem újraosztódik minden tag és azok összes gyereke között.

Az előbb említett újraosztásnak köszönhetően a rangidősnek sikerül hatalma alá vonni minden ifjabb testvére házastársának összes utódát.

Az oldalági patrilineáris leszármazási rendszer által több nő gyereke tarthat egyetlen férfihez.

A rangidős leszármazottainak sora nem ér itt véget. Szintén a korelőny alapján, ezentúl ő lesz az, és nem a fiatal harcosok, aki irányítja a közösség házasságpolitikáját. Amikor túl sok férfiáldozatot követelnek a zsákmányszerző háborúk, egyezés születik a családok között, a nemek egyensúlya a feleségek cseréjével rendeződik, két vagy több család alkotva így egy házassági egységet. A

legöregebb hímnemű csoporttagok azok, akik meghatározzák egymás közt ezt a feleségosztáson alapuló szabályzó rendszert, mely biztosítja a közösség fennmaradását. A szaporodás társadalmi mozgatóerőiként cselekszenek, ezúttal békés módszerekkel.

A rabszolgaság és az arisztokrácia megjelenésétől kezdve a társadalmi osztályok függvényében kell vizsgálni az emberi reprodukciót uraló viszonyokat. A szabályok és a gyakorlat, melyet sajátjaként alkalmaz minden egyes osztály, esetenként eltérnek egymástól.

A háború és a fogság, a rabszolgatartók mércéjével mérve, ismét a harcosokat teszi a reprodukciót elősegítők szerepébe. Ők azok, akik megfosztják az ellenséges közösségeket a pubertás korú lányoktól és a gyerekektől. A rabszolgatartó társadalmakban a rabszolgákat más egyénnel, szintén foglyokkal helyettesítették. Közülük csak egy kisebb hányad volt, akik, ugyan uraik hasznára, ám mégiscsak génjeiket továbbadhatták.

A rabszolgát megszerző befogók nélkül nem maradhat fenn a rabszolgatartó társadalom; sem a rabszolgák, akik demográfiailag szétszóródnának, sem a rabszolgatartók, akik éhen halnának. Viszont kizárólagosan ők azok, akik a nők fogamzását meghatározzák, akár úgy, hogy maguk termékenyítik meg, akár vadházasság révén, akár pedig összepárosítva egyik rabszolgájukkal.

A rabszolga nőkkel szemben a helyzet egyszerű, a rabszolgatartó az utódok – már amennyiben vannak – tulajdonosa. Sem az anyának, sem a nemző rabszolgának nincsen tulajdonjoga felettük.

Azonban általában a női rabszolgák nem töltik be reprodukciós funkciójukat még akkor sem, ha számuk magasabb a hímneműekénél. A fogságnak és a megvásárlás tényének köszönhetően uraik pénze az, és nem az ő méhük, ami formálja a rabszolgatársadalmat, a rabszolgatartás „logikáját” tükröző kóros normák alapján: kialakulhat elnőiesedett (keleti országok), túlnyomóan férfiakból álló közösség (Amerika), korpipiramis avagy a szaporodási ráta alávettettsége a rabszolgatartók vásárlóerejének (a velencei rabszolgák korpipiramisa kizárólag fiatal lányokra vonatkozott).

Az arisztokratikus társadalom és a szolgaság hatalomra jutásával a fogságbaejtés lehetőségének hiányában az uralkodó osztály arra kényszerül, hogy hagyja szolgáit szaporodni. Ehhez tartozik az uraság szolgálónőjének elsőszülöttjére vonatkozó elővételi joga, melyet szimbolikusan vagy ténylegesen gyakorolnak. Minden szolgálhástartás elsőszülöttjére tehát az uraság formál jogot, így a szolgák nem rendelkezhetnek semmilyen javukkal, még saját utódukkal sem.

Az arisztokrata osztály mélyén az egyház támogatja ezeket a férfiúi szándékokat. E rendszer alatt a szaporodási képessége teljesen férfikontroll alatt áll. A hírhedt erényöv, mely e szellemben fogant és valósult meg, s melyet egyesek szerint ugyan csak ritkán használtak, a háziállatok szintjére kényszerített, megbéklyózott nők kegyetlen, degradáló és szennyes szimbólumává vált.

Az egyház által megkövetelt morális erényöv az uraság cinkosaként sem kevésbé lealacsonyító. A nemesi faj tisztaságának védelme címszó alatt: a fiatal lányt szeméremből megkötözik; a feleség számára a házasságtörés halállal végződik; az anyát vérfertőzéssel gyanúsítják. A legszörnyűbb büntetések a nőket érintik...()... Gyilkosságot és egyéb kínzásokat szívesen alkalmaznak a harcosok és egyházfik.

Ugyanakkor, erős tendencia irányul a nők sterilizálására a fusztrációtól senyvedő katolikus egyház részéről, melynek hierarchiájának csúcsán kizárólag hímneműek állnak, akik előszeretettel gondoskodnak arról, hogy megfosszák a nőket a szaporodási képességükből adódó nemi fölényüktől.

Midőn a Bibliában Elochim az anyaságról beszél, olyan az, mint egy büntetés, egy átok: „Fájdalommal szülsz gyermeked”.

Vagyis az ünnepelni való anyának szűznek kellene lennie.

A bűnös szülés

Minthogy a gyerekeket csak a nők hozzák világra, a férfiaknak arra kénytelenek berendezkedni, hogy a szaporodást legalább ellenőrizzék. Ez a kontroll főképp a vallás szintjén nyilvánul meg. Ám a vallásnak férfi-jelleggel kellene bírnia ahhoz, hogy ez működni tudjon: meggyengíteni szellemileg a nőt, aki így férfiúi függés alá kerül.

Ennek elkerülése érdekében a nők logikusan inkább egy istennőt, mint egy férfi-istent tekintenek menedéknek a valláson belül.

Azonban az Isten hímnemű, a vallás pedig női jellegű. Nem a nőiességet magát, hanem annak egyetlen képviselőjét, Szűz Máriát félisten-szintre emeli. A példának kizárólagosnak kell lennie, egyszerre a nő tökéletes, ám utánozhatatlan modelljének.

Mária feddhetetlen, mentes az eredendő bűntől, tehát nincs hozzá hasonló, rivális nélküli: büntelen, Istentől fogant gyermeket szült.

Máriához viszonyítva minden nő alacsonyabb rendű és bűnössége következtében nem lehet vele egyenlő. A női bűnösség ténye teljes, folyamatosan jelenlévő (hozzáadódik az eredendő bűnhöz, a nő állítólag a szaporodás kezdeményezője).

Azonban Mária csaló is. Meglepődve házasságon kívüli terhességétől azt meséli, hogy egy látomás termékenyítette meg. Minden bizonnyal a régi pogány hitvilágra támaszkodik, mely szerint az arra érdemes nőket az ősök és más természetfölötti lények megtermékenyíthették, hogy gyermekük szülessen. Egy hívő közösségen belül Máriát illetően két hozzáállás létezhet: felháborodás, hogy a bűnnel került kapcsolatba, avagy büszkeség, hogy bűntől mentesen a legfelsőbb lénnyel érintkezett. Ha a hívők hitelt adnak e legendának, akkor Máriát egy még szélesebb hiszékeny körben is szentként fogják tisztelni.

A szüzesség, mint a lány legfőbb erénye, ugyanakkor az anyaság, mint fennkölt állapot arra kényszeríti a nőket, hogy egyikről lemondjanak a másik érdekében. E két

összeegyeztethetetlen állapotot összevetve a vallás a nőt folyamatosan vétkesnek kiáltja ki, olyan méreggel átítatott bűnösséggel vádolja, melyből semmi esélye nincsen kitörni.

Mária mítosza és a szűznemzés rangra emelte a szűz anya példáját, ez isteni csoda nélkül teljesen elérhetetlen, tehát alkalmas reménytelenül bűnösnek tekinteni minden anyát, akik egy második eredendő bűnben szenvednek abból az egyetlen okból kifolyólag, hogy más módon termékenyültek meg.

A ránehezedő vétkek sokaságától meggyöngyölve a hétköznapi nő ki van szolgáltatva a férfiak kénye-kedvének, akik a nemzés aljas voltának vádjától szabadon, könnyen tüntetik fel magukat erényesebbnek, a megváltáshoz közelebb állónak. Önmaguk közül választanak csak embert, hogy képzeletbeli istenük szolgálója legyen.

Az Isten tehát egy kizárólag férfiak által kreált lény, akinek egy univerzális hithez kapcsolódó, egész világra kiterjedő férfiúi jelleget kölcsönöznek, főképp a nők.

A vallás a hímnemű papok hatalomgyakorlásának eszköze, akik önmaguk szószólóivá válnak oly módon, hogy kitalált személyek szájába adják mondandójukat. Az így gyakorolt hatalom a vétkesek ellen irányul, tehát minden, születéskor automatikusan az eredendő bűnrel sújtott, emberi lény ellen, akiket csak a papok képesek feloldozni, bár ezt is főleg a férfiak javára teszik szemben a nőkkel, akik eredendően a bűn hordozóinak tekintendők.

A szüzesség megőrzése a megváltás egyetlen útjaként válik a test sanyargatásának elsődleges megnyilvánulásává. Ugyanígy azonban az élet elsorvasztásának eszköze is, az életé, melynek szennyes továbbadása a bűnösökhöz köthető.

Ezért a katolikus papság viselkedése úgy tűnik, mint a férfiúi ambíció romlottsága: már nem a serdülő lányok alávetettségeről van szó az utódok megkaparintása céljából, hanem alsóbbrendűvé tételükről nemzőképességük kihasználásának megakadályozásával. Ez az, amiért a nők már nem rendelkezhetnek semmiféle felsőbbrendűséggel a férfikkal szemben.

A társadalmak és a vallások nagy részében a hímneműek által kisajátított szaporodási funkciók a természet igazi átalakulását jelentik: a csoport fennmaradása, az ősök és az élők közti kapcsolat életben tartása kizárólagosan a férfiakhoz kötődik. Ők gyakorolják az ősöknek szentelt rítusokat. Olyannyira erős ez, hogy a családok az élők jövőjét jelentő lányok helyett az elhunyt elődökét biztosító fiakat kívánnak. Ma a kínai születésszabályozó törvények tükrözik legjobban ezt a totálisan művi és hímcentrikus világgépet. Minthogy legálisan csak egyetlen gyerek engedélyezett, a családok arra kényszerülnek, hogy ha lány születik, akkor elpusztítsák, vagy hagyják meghalni azért, hogy helyet hagyjon a jövő esetleges fiúgyermeknek (az efféle gyakorlat széles körű elterjedése magában hordozza egy katasztrofális nemi arányok közé szorított népesség kialakulásának lehetőségét).

Rómában, a kereskedelmen alapuló társadalomban, még a patrícius nők is áruba bocsáthatók. A törvény engedélyezi, hogy a férj „usucapion”, azaz meg nem szakítható birtoklási jog révén, avagy „coempio”, tehát szimbolikus megvásárlás útján (egy kis darab bronzpénzért) szerezzék meg feleségét (Gaius in Imbert, 1957 I:169-

70). Másrészt a „sponsa” terminus egyszerre jelöli a hozományt és a jegyest is (Varron, De lingua Latina, in Imbert, 1957, I: 168).

Rómában az apa élet és halál abszolút ura lány felett. D. Virgilius saját kezével, közszemlére áldozta fel lányát, hogy véget vessen egy tanácstaggal folytatott szerelmi viszonyának (Imbert, 1957 I: 169).

A mi társadalmunkban a keresztény szexuális viselkedés alapkonvenciói, a monogámia, a hűség, a gyermekben kiteljesedő házastársi kapcsolat olyan megszokottak számunkra, hogy ezek tűnnek a normáknak.

Vizsgálatokból kitűnik azonban, hogy amikor a vagyon és a rangok öröklésének kérdése felmerül, minthogy a férfiak képtelenek a nők segítségével biztosítani a leszármazottakat, minden civil és vallási módszer arra irányul, hogy a nők közül egyet vagy többet alárendelve az utódokban a férfi genetikai leszármazását igazolni tudják.

A nők gyámság alá helyezése – a kiskorú nő

Eleve semmi nem igazolja, hogy a nők, és nem a férfiak, maradjanak a kiskorúság állapotában a férfiak gyámsága alatt, beleértve némely esetben fiatalabb fivéreiket is, hacsak az nem, hogy ha már úgyis ők azok, akik a gyermekekkel foglalkoznak, miért is ne lehetne őket is kontrollálni a kicsik mellett.

A tőkés és a munkásosztályok közötti kapcsolatok kiterjednek az alsóbbrendű osztályok nőtagjai utódjainak lefoglalására is. A nagykorúság, jellemezve munkaképes kortól a gyerekeket, lehetőséget nyújt, hogy fizetett családok gyámsága alá helyezték a gyerekeket azok használatára, akik rendelkeznek anyagi eszközökkel ahhoz, hogy alkalmazzák őket.

Nemzetközi mércével mérve a migráció a rabszolgaság és a bérmunkarendszer kifinomult felújítása: a harmadik világ munkás- vagy parasztcsaládjai által felnevelt gyerekeket időnként a leggazdagabb közegben dolgoztatják. A föld demográfiai mutatója tükrözi ezt a tényállást. A leggazdagabb országokban nehezen emelkedik a lélekszám, a legszegényebbek szaporák. Ezen utóbbiak nőtagjai viselik magukon, ellenszolgáltatás nélkül, az egész világ munkaerő-kitermelésének súlyát. A férfiak eltűnését a harmadik világ számos társadalmá átéli. Ezek az urbanizált populációk, összlélekszámuk több százmillióra tehető, melyekben a férfiak szinte teljesen a bérmunkarendszertől függenek, súlyosan megtörték a nemzetközi nagykapitalizmus módszereitől. A helyi munkanélküliség arra kényszeríti a férfiakat (és olykor a fiatal lányokat), hogy száműzetésbe menjenek holmi rosszul fizetett, egészségtelen munkáért. Néhányan vissza sem jönnek, balesetek, betegségek, elnyomás vagy a rasszizmus áldozataivá válnak. Azok, akik hazatérnek, elvesztve munkájukat lassan eltávolodnak a háztartástól. A nők képtelenek magukra vállalni mind az állandóan visszatérő, családdal kapcsolatos feladatokat, mind a koszt pénz előteremtését. Mint ahogy egyesek állítják, a nők egyszerre nők és férfiak is. A hímneműek, nevelésük révén nem értvén a házimunkához, abban a szegényben és megalázottságban élnek, hogy elvesztették funkciójukat és életük értelmét. Ez a helyzet azonban nem szabadítja fel a nőket. Pontosan ellenkezőleg, a konkurencia, mellyel

szembetalálkoznak a munkaerőpiacon, csak sebezhetőbbé teszi és elválasztja őket a férfiaktól. Újfajta, elidegenített áldozatokká válnak. A munkaadók a legkevésbé drága munkaerőt keresik, ezek közül is gyakorta a gyerekeket. Munkás környezetben sokszor kizárólag a gyerekeket foglalkoztatják, őket is csak felnőttkoruk eléréséig, amikor utcára kerülnek. Azért, hogy folyamatosan legalább egy dolgozó utód legyen, az anyaság intézménye szintén ezt a szörnyű munkapiacot igyekszik kielégíteni. A házasságkötés után nincs más kiút, mint az egészen kiskorú gyermekekről való lemondás, mivel még a táplálásukhoz szükséges eszközök sem állnak rendelkezésre...()

A munkanélküliség mára már a gazdag országok férfitagjait sem kíméli, megalázza, s nem kizárólag a hátrányosabb társadalmi osztályokat érintve. Nem kell azt gondolni tehát, hogy a nők és a gyerekek helyzete mentes a gazdasági spekulációtól.

Az abortusz körüli vita, ellentétben a várttal, nem osztotta meg élesen a nőket és a férfiakat, mivel a nők közül sokan a nagy egyházi közösségek hatásának következtében a férfiak elsőbbségének ideológiáját vették át. Annyira, hogy a nők politikai emancipációját is a vallási előítéletek akadályozzák. Az olyan sorsba vetett irracionális hit, mely csak a halálban teljesedik be, leginkább azokra jellemző, akiknek aktuális helyzete nem éppen kedvező. A nőknek a domináns férfi ártalmas ideológiájával kapcsolatos elképzelése, felagatva közhelyszerű próféciaikkal intellektuális és erkölcsi nyomort idéz elő, valamint elidegenedés olyan fokára juttatja a nőket, amelytől ténylegesen szenvednek.

* * *

A nőket, mint a munka bányáit zsákmányolják ki.

A munka megnövekedett produktivitása a tömegmunkából táplálkozik, tehát abból a munkaerőből, mely a nők révén jön létre.

Az anyákat termékenységük szerint értékelik. A világgazdaság új palettáján ellentétes hatások érzékelhetők: a gyermekek olcsó utánpótlása a nők termékenységének megnövekedését eredményezi a nyomornegyedekben, ugyanakkor a gyors demográfiai növekedés ezen milióban a szaporodást gátló intézkedések fogantatását indokolja.

Íme a helyzet, mely ellentmondásossá teszi az abortuszt: az anyaság egyrészt a házasításának eszköze, de másfelől a túszaporodás forrása. Mindazonáltal ez az, ami szembeállítja a nőket és a férfiakat a háztartásban egyiket is, másikat is gyengítve.

A II. világháborútól kezdve a feminista mozgalom nagyon erős és folyamatos volt, sőt bizonyos törvényes sikereket is elkönyvelhetett. A nők főképp azt érték el, hogy kiszabadultak a férfiúi gyámság alól, már ami a vagyonuk és egyéb nyereségeik kezelését illeti. A politika terén a nők ma már, szerte a világban, miniszterelnöki posztot töltenek be. Ennek ellenére, az általános helyzet mégis ambivalens megítélést tükröz. A feminizmusra adott férfi válasz mindenkor konoknak és hatásosnak tűnik. Az erős, hiperizmos, a világot naponta tűzzel-vassal megváltó férfi képe soha nem volt még annyira előtérbe állítva, mint manapság, szembe az egyre

gyöngébbnek titulált, áttetsző és fokozatosan eltűnő, a top-modell soványságába bújtatott nővel. E modellek nő-tárgyak, kecses próbababák, mobilisak, némák és kifejezéstelenek, minden olyan forma nélkül, mely felidézné az erőt avagy az anyaságot. Kizárólag egyfajta tiszta erotikát sugallnak, ami nem több, mint vizuális élmény. Ők e fertőzött világban a különleges és szellemi érzékiség villámhárítói. Valami olyasféle életcéllal, hogy nyitnak egy divatbutikot, nem képesek megváltoztatni, benépesíteni a világot, inkább csak alkalmazkodnak hozzá.

A szerelmi illetve házastársi viszony, amely összeköti vagy elválasztja a férfiakat és a nőket hétköznapi életük során, magába szívja a távolabbi társadalmi konfliktusokat és feszültségeket.

Az olyan szociális fusztrációk, mint amilyenek a főnök és beosztottja között keletkezhetnek a munkahelyeken, s melyek csupán ritkán oldhatók meg nyílt összeütközés során, gyakorta a házastársak hirtelen összecsapásain keresztül törnek felszínre és úgy tűnnek, mintha a nemek különbözőségéből erednének. A függés, amit a két nem képviselői elszenvednek társadalmi helyzetükből adódóan, s amit külön-külön individuális problémaként élnek meg; ez lehet a mély, valódi oka a köztük keletkező vitáknak. Ha közös életüket úgy élik meg, mint szabadságuk béklyóját sebezhetővé téve őket a külvilággal szemben, akkor a partnerek mindegyike a másikat teszi felelőssé társadalmi kellemetlenségeiért. A házasság intézménye nem megfelelő az emberi lények pszichológiai jellemzőihez, a szerelmi viszonyokból származó érzelmi traumák az ellentétes nemmel szemben ellenállást idéznek elő, és arra ösztönöznek, hogy a másik nemet okoljuk minden személyes jellegű nehézségünkért, tehát a nőket vagy a férfiakat, mint egész nemet tegyük felelőssé a szociális rendszerből eredő hibákért. Sokaknál tehát ez a kölcsönös rosszkedv a másik nem egésze ellen irányul.

Ez az antagonizmus egy szélesebb körű problémára világít rá, mely a mai gazdasági élet egésze fölött uralkodik: a mindenkit egymás ellen fordító, kontrollálatlan konkurencia.

A férfi-nő „párbaj” csak egyike annak a számos ellentétnek, amik a különbségek kiaknázásával társadalmunkat ellenséges érzületűvé és szolidaritás nélkülivé teszik. Konkurensként a férfiak és a nők nem többek individuális részecskéknél, akik csak gyengítik a munkaerőpiacot. A kevésbé fejlett országok ilyen irányú politikájának hatása valahol már tragikus, óvnunk kell magunkat tőle.

A nemek viszonyát szabályozni képes intézmények azért szükségesek, hogy azt kevésbé feszültté, kevésbé agresszívvá és alkalmasabbá tegyék a konvencionális metódusok által bevezetett szexuális szokások miatt kialakult fusztrációk leküzdésére, kikerülhetetlen áthágására a célból, hogy a nemek közti kapcsolat harmonikusabbá váljon.

A szexuális nevelés, ami még gyermekcipőben jár, vajon képes lesz megoldani ezt a problémát?

A szexuális forradalmat gyakran összekeverik a szexuális liberalizációval, amely kiszabadította a nőket és a férfiakat a vallás szigorából. Ténylegesen azonban még semmi nem történt a formális és konvencionális, az arisztokrata osztály nemi

erkölcsiségétől örökölt kapcsolatok ügyében; ezek széles körben elterjedtek már a társadalomban a polgárság és az egyház bemerevedett tanítása által.

A hatalommal rendelkező, kizsákmányoló osztályoktól kiindult társadalmi és politikai törekvésekből erednek a jelenlegi nemek közti viszonyok is. A férfiak és a nők között kialakított konkurencia, mely főleg pénzkereseti tevékenységükben mutatkozik, megkeseríti kapcsolatukat; a családi viszonyok féktelen kiszípolozása, ami az olcsó munkaerő forrása, összeroppantja a család intézményét.

Ha a nemek közti agresszivitás azon homályos félelemtől vezérelve tovább erősödik, miszerint a férfiakat a fogyás veszélye fenyegeti, ez a félelem arra kényszeríti őket, hogy fáradhatatlanul felsőbbrendűnek mutakozzanak. Ha az agresszivitás távolabbi gyökerekre talál a nők kimondatlan visszavágási vágyában, mely egyre inkább tudatosul bennük felismerve a férfiakat meghaladó képességeiket, akkor egy bekövetkező szexuális forradalom következtében a jelenlegi konfliktusok, melyeket így is a végsőkig fokozunk mindenféle fiktív naturalizmusokkal azért, hogy megosszuk és gyengítsük a nemeket; ezek a konfliktusok kitörhetnek és olyan szexuális indulatokat gerjeszhetnek, amelyek megoldása még valószínűtlenebb.

Kétségtelenül van eszköz az önnevelésre, hogy a férfiak arrogancia nélkül váljanak hasznossá, hogy a nők komplexusok nélkül élhessenek, és együtt forduljanak az ellen, aki szét akarja választani őket.

(fordította: Bácskai Gabriella, 2001. június 26.)